

Anònim.
 Guix, talla.
 Sant Pere: 140 x 32 x 23 cm.
 Sant Pau: 140 x 39 x 28 cm.
 Mitjan segle XVI.
 Museu Parroquial. Montesa.

Les escultures de sant Pere i sant Pau aparegueren tapiades dins d'un armari a la part alta de la sagristia en 1989, durant les obres de restauració de l'església parroquial de l'Assumpció de Montesa.

Estan esculpits en guix, material econòmic i a la vegada versàtil i fàcil de treballar, el qual amb una decoració a base de daurats i policromia es pot enriquir i proporcionar peces de caràcter sumptuós. Els sants apòstols es presenten drets sobre una peanya de motlures rectilínies. A la de sant Pere llegim S. PERE, encara que l'última vocal està bastant erosionada. Suposem que sant Pau també tindria el seu nom: S. PAU. Van vestits amb túnica i mantell que cau sobre el cos d'una manera una mica artificialosa, sobretot en el cas de sant Pere, i provoca abundància de plecs. Porten els seus atributs iconogràfics. Sant Pau sosté a la mà esquerra el llibre i a la dreta l'espasa. Sant Pere porta les claus penjades de la cintura, de manera que té les mans lliures per a sostindre el llibre amb les dos i passar els fulls. Les imatges, malgrat que estan un poc desgastades i amb trencaments (fins i tot sant Pau aparegué decapitat), conserven la capa blanca de preparació i restes de policromia.

Formaven part d'algun retaule com a escultures exemptes o estaven allotjades en una fornícula, perquè per la part de darrere no estan tallades, són totalment planes, a excepció del cap. De moment en desconeixem la procedència. Sabem que hi havia una capella de sant Pere i sant Pau darrere del presbiteri de l'església del castell i que esta fou renovada

en els anys 70 del segle XVI per Jeroni Pardo de la Casta, comanador major de Montesa. Però si hagueren estat al castell, durant el terratrèmol de 1748 haurien desaparegut a causa del material en què estan esculpits. És possible que en la reforma luxosa de Pardo de la Casta retiraren estes dos escultures i les baixaren a l'església parroquial.

No tenim notícies sobre capelles, altars o benifets dedicats a sant Pere i sant Pau d'èpoques anteriors en l'església parroquial. De totes maneres, potser només estaven acompanyant algun altre sant i no eren els titulars. Segurament les obraren al mur de la sagristia de l'església parroquial perquè havien format part del culte de l'edifici. És a dir, que en el moment en què les escultures deixaren de fer la seua funció, bé perquè es deterioraren, bé perquè quedaren antiquades o perquè hi hagué alguna renovació del lloc on estaven situades, no les eliminaren ja que eren considerades objectes sagrats. Les emparedaren de manera que així seguien formant part de l'edifici. És el mateix que succeí amb les escultures de sant Pere i sant Pau de l'església de Sant Pere de Xàtiva, presents també en esta exposició.

JOSEP LLUÍS CEBRIÁN I MOLINA
 BEATRIU NAVARRO I BUENAVENTURA

